

trkač

(srednje pruge)

vasa pavković

CRVENO me je zaustavilo — gledao sam kako autobus, trideset metara dalje, zastaje na stanici, puni se putnicima i odlazi. Otac mi je govorio — ne trči za ženama i autobusima, zato nisam potrčao. Kada se upalilo zeleno, prešao sam zebur bez žurbe i laganim korakom otšetao do pokrivenog stajališta. Predstojalo mi je čekanje neizvesne dužine. Novi autobus će doći možda za pet, a možda za dvadeset minuta — nikad se ne zna. Raširio sam i odmah sklopio novine — zatreperile su pri tom margine i slova — setio sam se tamnozelenih senki aleje koja je vodila pored pruge, trčao sam stazom između velikih dudova čije su sumračne krošnje stvarale tunel iznad staze, ubrzao sam trk, smejući se i poskakujući od radosti. Tanja me je zauvek napustila — malo ranije po prvi put sam je sreo s drugim — nije prošlo ni pola meseca kako smo raskinuli, pužurila je da se obezbedi. Zapazio sam njenu belu šaku obavijenu oko mladićevog kuka, bio je kratkonog u sivom sušakavcu, pogureno koračajući, pomislio sam, grbav je, i mimoišao sam ih u tri žustra, kratka koraka, trčeći dalje kroz aleju, pored pruge, dok me je radovanje obuzimalo, pomislio sam, sreća, sreća, izbio sam na ulicu Kralja Tomislava i ugledao osvetljene prozore prizemnice Kluba prosvetnih radnika u kome sam igrao stoni tenis, kasnije, kad sam batalio trčanje. Zašto sam osetio onoliku sreću?

ŠTA MI JE TO bilo toliko smešno? Crveno se upalilo na prelazu preko koga sam maločas prešao i ja sam pomislio da se ništa ne bi izmenilo ni da sam stigao ovog časa do prelaza, niti da sam sada, dok se pali zeleno, lagano stupio na kolovoz, gledajući levo i pažeći da me ne ubije neka budala iz sporedne ulice... Gurnuo sam novine u džep, zaglavio ih nekako savijene u rolnu — kad stignem kući i izvadim ih iz džepa biće isfronclane i stalno će se savijati kao opruga, to me uvek iznervira, to i kad Duška pomeša ili raspari sportske stranice, i nervira me kad današnje novine baci u žutu plastičnu kanticu za smeće i kaže, izvini, mislila sam da su jučašnje, tako govori tu reč, pa kažem, mogla si da pogledaš živu glavu, i, dokle ćeš me zajebljavati, što obično progutam, nema smisla potezati svadu zbog toga, izvadim ih iz kante i držeći vrhovima prstiju prelistam, osećajući kako smrdje na smeće, ili ona skrene vodu na svoj jaz, da li si razgovarao u vrtiću s vaspitačicom, da li je Anica dobila domaći preko vikenda, ili nešto slično kaže, tu joj ne nedostaju ideje, kontrolišući i kćer i mene, pitaj je sama, kažem, otvarajući frigu i piljeći u maslac, žuto pakovanje s plavim iscerenim osmehom i onda ugledam rotkvice nalik na pege, kao crvene oči elektronskog aparata koji nazivaju senzor ili tako nekako...

OTAC MI JE UVEK govorio da bi bilo bolje ne trčati za ženama i autobusom — jer možda trčiš za vlastitom smrću, postoji neki razlog zašto ti autobus beži ispred nosa ili ženska okreće leđa, govorio bi, otkud znaš da ta zelena krtinja neće da se spizdi na prvom raskršću, a otkud ti znaš da hoće, rekao bih mu, eto vodiš da se to ne može znati, nastavljajući, prava ženska te nikad neće ostaviti, prava ženska oseća nagoni da si ti NJEN ČOVEK, govorio je povišavajući glas, da treba da ti titra, kuva, pere te i jebe se s tobom, ona oseća kako dišeš, prava ženska ne odlazi kad joj pljune, koji ti je kurac, govorio bi, kada bih ga masirao Tanjinom čudljivošću, bilo je to pre skoro deset godina. Trenirao sam trčanje, trčao sam na pokrajinskim prvenstvima, na četiristo, u štafeti kluba, i na osamsto, slabost mi je bio spor finiš, zato sam sve i batalio, napni se još malo u početku me je kurazio otac, a onda je uvidelo da nikada neće postati Lučijano Sušanji i rekao je, bolje bi bilo da si trenirao tenis to je gradski sport...

ČEKANJE se produžilo, osećam kako mi bride tabani, možda je to zbog reume, ali ja verujem da je pre zbog nekadašnjih trka, uvek sam vodio trudeći se da dovoljno zbrišem boljim finišerima, već u prvih četiristo što je jedan pun kurac, osećajući se kao zec koji beži pred hrtovima, uzdajući se samo u svoju izdržljivost, noću sam ih sanjao kako dahću za mnom i uvek, i na javi i u snu, prestigao bi me bar jedan ili dvojica, najčešće bih stizao trčeći, javili bi mi, bacili kosku telefonom iz Saveza, kasnije, Majkić se povredilo trebalo bi da ga zameniš na Tankosićevom memorijalu u Subotici, Majkić je bio prvak, tukao me je sedmicu ranije, baš kako sam rekao, nisam

dovoljno odmakao i ta psina me stigla i zadavila šest-sedam metara pred ciljem, osetio sam na slabinama struju vazduha, finiširao je, i rekao sam, dobro, daj šta daš, zapakovao sam sportsku torbu i odlazio na stanicu, Tanja bi me pratila i uvek dok smo se oprtašili uvalila bi mi svoj šiljati jezičak, plitko, među zube i cimala me ka sebi, ličilo je na borbu, kao da sam ja žena a ona frajer, bolje bi bilo da si trenirao rvanje, rekao je moj otac. Jednom je stojao kod kioska za štampu i plaćao *Sport*, onda je dotrčala iz medicinske i okačila mi se oko vrata, zajapurena, znoj joj se osećao, smrdela je kao tvor, rekao bih sada, — mada me je to onda uzbuđivalo, dok se pribijala uz mene stežući, i onaj jezičak je vršljao po svaku cenu, dok sam pokušavao da joj kažem, čale je tu, javi se telefonom, dovuknula mi je kad je kompozicija krenula, ona i otac su ostali na peronu, on je podigao ruku iznad glave, ali nije mahao, a Tanja je držala levom rukom kajsišće svoje žute školske torbice uklipljena kao na sprovodu, mogu da čujem zvižduk pištaljke, ugledao sam na šljunku koji je prekrivao praznine između pružnih granova poderanu najlonku, presijavala se kao izvor...

DOŠAO je naglo autobus — to nije bio očekivani nego neki nov lokal sa trocifrenim brojem i imenom linije za koju nikad nisam čuo PROROKOVAC — JOVIĆI OST pisalo je, u privedu poslednje a u imenici prvo slovo je bilo nevidljivo, prekriveno nalogom za vožnju koji je nepažljivi vozač spustio kako ne treba, autobus je otišao i ja sam osetio kako raste moja nervoza.

KADA SAM podigao slušalicu, začuo se jecaj, odmah sam znao da je sestra na vezi, i rekao sam ANICE O ČEMU SE RADI, olakšao sam joj, umro je tata rekla je tiho, i tako se to manje više svršilo, otišao sam tri nedelje dočnije u klub i saopštio treneru da napuštam trčanje, nije ga to mnogo razalostilo, ali nastavio sam da trčim za svoju dušu, predveče, pre večere, obukao bih žuti adidas, kao u zadnjoj trci, navukao patike, zategao pertle i krenuo. Trčao sam od naše stare predratne kućerine, pored pruge, alejom ispod dudova, zatim sam pretrčavao ulicu Kralja Tomislava, spuštao se dole, ka luci, onom strmom kaldrimisanom ulicom koja se zove So-kače, dok pored čamaca privezanih za marinu, koji u predvečerje liče na jato nasukanih kitova, pored ribara koji tovari mreže u svoje crne čunove dok im se luletine dime i šire kiseli smrad krdže, sve tamo do svetionika, okretao bih oko kule, ispred crvenog svetla koje se ritmički palilo grimizeći površinu ruke, i vraćao sam se nazad, teško dišući na uzbrdici so-kačeta, i protičavajući pored Kluba prosvetnih radnika, nazirao sam njihove senke kako se kartaju za onim okruglim stolovima, po čoji išaranoj mastiljavim olovkama, dok kao zaboravljena ogledalca leže pored ruku kartadžulje ceduljice sa ubeleženim rezultatima, i dalje kroz aleju gde sam sreo Tanju s njenim drugim dečkom, ja sam bio prvi, i gde ću se onako beslovesno smejeti, sve je to bilo posle očeve smrti i on to nije na žalost mogao znati. Nije je voleo i nazivao ju je liscicom još pre nego je počela marinu uvučenihi vesala, mislio sam, treba istrčati, onizbiljno da me zavrće, dok se čudila, zbog stava njenih roditelja, govorila je, ali zbog familije, ili zbog zadnjeg tromesečja i prakse u bolnici, uvek je imala nekakav razlog, za izgovor.

LISICA joj nije ravna, govorio je otac, dok smo sedeli u kuhinji i pili kafu koju je skuvao, usuo u šoljice i nutkao me cigaretom, ali ja sam odmahivao glavom, kako i dolikuje trkaču na srednje pruge, šalio se, takvih pičaka ima na tone, govorio je, za ženskama i autobusima se ne trči, ponavljala je kao švaba tralala, istu pesmu, sada kad mislim o njemu čini mi se da je sav njegov život, pre i posle rata, sve te godine proveo okovan koliko pozicijom koju mu je nametnula dedina sudbina, što je druga priča, pozicije kod novih vlasti, toliko i svojim ukalupljenim jezikom. Za sve su postojale neke narodne izreke, poslovice, u njegovoj viziji narod je postao izvor svih mogućih znanja i čudesa, a kolekcija Vukovih poslovice memorandum iz koga se moglo naučiti šta reći i kako postupati u bilo kom času, makakvoj prilici, zato valjda nikada i nije pokušavao da me uteši sa zastaje pored stajališta, vrata se otvaraju uz tresak, važno je učestvovati, nije važno pobediti, i kidao se kao vezan pas-lutalica kada bi me Majkić ili koja druga finišerska zvezda potukla...

TA TRČANJA u sumrak nisam prekinuo ni kasnije kada sam se zabavljao sa Radoslavom niti sa malom Milom, to je bilo najkraće zabavljanje, ni tri puna meseca, činilo mi se da se vreme zabave sve više i opasnije smanjuje, i kada sam na pošti upoznao Dušku, liznuo sam njenu markicu i zalepio je na koverat, nasmešila se širokim belim osmehom, zbog nečega joj je to bilo simpatično, mada ruku na srce ni sam ne shvatam zašto sam izgravao seljačinu, otac je tada već dugo bio u grobu, izašli smo iz pošte i

nismo znali kako da se rastanemo, rekao sam joj, moj otac je za svaku priliku znao narodnu poslovicu, i rekao sam, nekakvu, ispalo je da sam još veća se-ljačina nego što joj se u prvi mah učinilo, pojeili smo baklave u poslastičarnici GOČ i ona je tada shvatila da sam iz grada, nikada nije volela sport, nije ni čula za mene. Moje ponašanje ju je privlačilo i zbu-njivalo u isti mah, osetio sam to, redak trenutak kada se žena može smandrljati dok dlanom o dlan, oženio sam je šest meseci dočnije, nastavio sam da trčim u sumrak, pre večere. Sestra je bila protiv z-nidbe, majka se pravila neutralnim licem, objektivnim posmatračem porodične propasti, „ako je tebi dobra, meni je još bolja“, i tako nisam živeo s njima pošto je otac preminuo, „i tako nećete biti s nama“ ponavljala je majka, i opet sam u njoj hladnoj neutralnosti osećao žaoke prebacivanja...

SESTRA je radila u brodogradilištu kao dakti-lografkinja, onog dana kad mi je javila očevu smrt, majka je naravno javila njoj — to je bilo normalno u stanju njene posvemašnje „neutralnosti“ — čuo sam preko žice muku sirenu broda, u brodogradilištu postoje vodeni semafori, video sam to jednom kad sam joj nosio neke formulare za kredit, majka je živela od očeve penzije, ja sam pokušavao i dalje da trčim, uveče, za dušu, i kasnije kad se Duška porodila, bilo je to sve teže, uveče smo kupali bebu, i bivali zajedno malo duže, uveče smo se dogovarali šta će sutra kuvati, kada ćemo ručati u kafani, kada kod njenih roditelja, kada ćemo posetiti „baku“ to je bila moja mati i „teticu“ to je bila moja sestra, kada ćemo u bioskop, „baka“ će pričuvati bebu. I ja sam mislio da smrt ne postoji, čak i tad, činilo mi se da je to s ocem nesretni slučaj, kao i njegova sudbina, nevidljivi i nedovoljno jasni uzroci naših „večnih“ muka s kućom, podstanarima, mesnom zajednicom i ostalim gulikožama. Kasnije i pre, ali ne i pošto sam otišao iz kuće, kad se sve smirilo i ohladilo kao da ga je očeva smrt zagrevala...

UVEK SAM MISLIO da postoji neki dublji raz-log zašto čovek ne odlazi na mesto na koje je trebalo da ode, nije to bilo čvrsto uverenje o sudbini i sud-binskim uzrocima našeg življenja, pouzdavao sam se, možda i pod očevim uticajem, u važnost slučaja, kao na poslednjoj trci koju sam istrčao na republikom, posle petsto metara bio sam kao i obično u vodstvu, i pomislio sam, tako, trčeći, bože, pa ja uvek izigravam zeca za bolje trkače, to mi je tad palo na pamet, i u šesto sam ušao sa šest-sedam metara prednosti što bi bilo dovoljno za Lučijana Sušnja ali ne i za mene, stežući zube osetio sam da mogu još malo da ubrzam ritam, u to vreme sam raskrstio s malom Milom posle samo tri meseca zabavljanja, sve više se skraćivalo vreme, opasno, činilo mi se, stežući zube, mučio sam se s ubrzanjem, dok su mi brideli tabani od tvrde sta-ze, čuo sam ih kako dahću za mnom, trebalo je istrčati još samo stopešted metara, još više sam se nagnuo napred, trčeći besno sam mahao rukama, držeći ih tik uz telo, kao čamac koji pristaje uz obalu, oni su me polako sustizali dok sam grabio napred, još uvek prvi, ka cilju, ono nekoliko gledalaca je zagrajalo, čuo sam ih između dva daha, soptao sam, treba trčati, šaptao sam u sebi, gotovo žmureći od napora, i tako sam uleteo u cilj...

PROŠLE su od tada mnoge godine i sada, sve ređe trčim, trčim za svoju dušu, dva puta nedeljno, za čini mi se da ponovo posle svoje neznajčajnije i pos-lednje pobede, počinjem da živim kao moj otac, izo-lovano, sa strane, kao posmatrač. Kad mislim o tome, kad uhvatim trenutak slobodnog vremena, čini mi se da je razaznam da li je to možda uticaj te godine proveo okovan koliko pozicijom koju mu je nametnula dedina sudbina, što je druga priča. Mislim te probleme s ženama sam rešio, lišio sam se sporta i očeve porodice, polako se svega lišavam, možda mi to donese samostalnost. Premda uvek me je nerviralo to ponavljanje narodnih izreka koje je otac koristio, i sad dok se trzam iz misli, gledajući zeleni lokalni autobus koji sam toliko čekao, kako i kako postupati u bilo kom času, makakvoj prilici, zato valjda nikada i nije pokušavao da me uteši sa zastaje pored stajališta, vrata se otvaraju uz tresak, najjednom znam da ću potrčati i uskočiti u njega. Uleteću unutra i verujem da ću trčati za njim tako baš i sutra i prekosutra ako bude potrebno.